

ÖZÜ : Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı H. nolu Askeri Mahkemesinin 1984/147 E., 1985/90 K. sayılı mahkumiyet hükmüne karşı, müvekkil sanıklarla ilgili olarak tekrarı önlemek amacıyla genel ve ortak ICZMA nedenlerinin savunmamız doğrultusunda sunulmasıdır.

BÖZMA NEDENLERİ :

1. Yerel mahkemece müvekkil sanıklarla ilgili duruşmalarda 26.2.192 gününden başlayarak yapmış olduğumuz tüm ortak talep ve savunmalarımıza hiç itibar edilmemiş mahkeme heyetinin değişikliğiyle "kaale bile alınmamıştır."

Gereçeli kararın 120.sahife ve devamında aynen "işte aynı şekilde bir partisel baskı cezaevinde de sürdürülmüş savunma yerine politikaya ağırlık verilmiş, bu yüzden bir çok sanığın kendilerini savunma hakkı mahkemece verilen en geniş şekilde imkana rağmen kendi partilerince kullanılmadıkları görülmüştür.

Sanık vekillerinin yaptıkları savunmanın da farkındalığı söylenemez. Aşağıda değinileceği üzere mürtelenen emniyet idarelerine itibar edilmemesi, arama tutanaklarına itibar edilmemesi, tahkikatların savcı tarafından yapılması lazım geldiği onun dışındaki belgelerin dosyadan çıkarılması gibi iddialardan hiç birinin bir savunmaya yer verilmediği... görüşüyle ve devamla "... gibi sözcüklerle başlayan siyasal savunmalar yaptıkları görülmüştür." denilmektedir.

Keza, gereçeli kararın 561.sahifesinde yarım sahifede incelenen savunma başlığı altında savunmaya niçin itibar edilmediği açıklanmış ve aynen "sanığın kendi kişiliğine bağlı olarak yapılmış itirazlar sanık vekilinin itirazları olduğu hususları belirtilmeksizin sanık tarafından yapılmış itirazlar gibi değerlendirilip, sanığın kendi bölümünde bu itiraza neden katılmadığı belirtilmiş ve devamla sanık vekillerinin he birinin kendi müvekkilleriyle ilgili suçsuzluğuna ilişkin savunmaları sanıkların kendi durumlarının değerlendirilmesi sırasında dikkate alınarak neden dolayı itibar edilmediği açıklanmış" görüşüne yer verilmiştir.

Yerel mahkeme kararından bu alıntıların usunca belirtilmesi zorunlu olmuştur. Çünkü yerel mahkeme kararında, savunma makamı ile savunucuların işlevini ve sanıkların sorgu, savunma ve taleplerini özdeşleştirmektedir.

Kararda belirtildiğinin aksine savunmanın itiraz talepleri ve savunmaları sanıkların bölümünde sanıkların talepleri ile birlikte dahi değerlendirilmediği gibi, esasen böyle değerlendirilmesi de yahlıdır.

Oysa bizler savunma olarak, davanın başından son savunmamızı sunduğumuz 26.6.1984 tarihine kadar davanın hukuksal zeminde ele alınması çabasını ısrarla gösterdik. Yargılamayı kolaylaştırmak amacıyla ortaklaşa sunduğumuz 75 sahifeden ibaret esas hakkındaki savunmamız bunun en son kanıtıdır.

Karar 633sahifedir. Savunmamızı değerlendiren bölüm ise buuzun karar metni içinde sadece yarım sahifeden ibarettir.

Savunmanın yargıdaki işlevi üzerinde burada tartışacak değiliz. Ancak değerli hocamız Faruk Erem'in bir yazısında konu ile ilgili görüşlerini de aktarmadan geçemeyeceğiz.

Prof. Dr. Faruk Erem, Ankara Barosu dergisinin 84/3 sayısında, "Hükümün adaleti sağlayabilmesi için gerçeği ifadesi olması gerekir. Gerçek olmayan hüküm adaleti sağlayamaz. Eğer gerçeğe varılmak isteniyorsa savunma ile iddia makamları arasında gerekli denge kurulması zorunludur." "Savunmasız hüküm düşünülemez. Tatbikatta böylesine hükümlere rastlanırsa bunların sadece ismi hükümdür. Savunmaya yer vermeyene mahkeme, savunmasız karar verene de hakim denemez".

Aynı hocamızın "siyasi davalar" konusundaki görüşlerine de savunmamızda yer vermiştik. Bu görüşlerin özeti olan, "Siyasi davaları siyaset dışı tutabilmekte görevli süljeler (hakim, savcı, ve avukat) arasında ortak sorumluluk vardır." ilkesinden hareketle, yargılamanın ilk duruşmasından son duruşmasına kadar savunucular olarak sorumluluğumuzun bilincinde davrandık.

Gereçeli hükümün giriş bölümünde 125.sahifeye kadar yer alan, "Geçmişte TKP, Yurtdışı ilişkiler, TKP tüzüğü, Sovyetler Birliğinin etkileri, İDD, UDC" ve benzeri konuları bu davanın konusu olarak görmedik. Yargılamanın her aşamasında CMUK ve 1CK'nın 141. mad. anlamında suçun oluşmadığını savunduk. Gereçelerini gösterdik. Oysa, gereçeli hüküm davamızı ilgilendirmeyen, sanıkları ilgilendirmeyen bu tür siyasi değerlendirmeyi üzerine inşa etmiştir.

Müvekkillerimiz suçlarının şahsiliği ilkesine uygun tek tek eylemleri nedeni ile cezalandırılmamış. genel, soyut, bilimselliği ve gerçekliği kanıtlanmamış, politik verilerle mahkum edilmişlerdir.

2. Kararda "kaale alınmayan" esas hakkındaki ortak savunmamızda anelerden söz ettiğimizi kısaca belirtmek istiyoruz.

Ankara TKP davası olarak adlandırılan davanın hangi koşullarda oluşturulduğu, hazırlık tahkikatının nasıl uygulandığı, yasa ve usul hükümlerinin çiğnenerek müvekkillerin düşünce ve demoratik yasal davranışlarının nasıl gizli örgüt faaliyeti gibi değerlendirildiğini, özetle; açıklamak istenen bir davaya nasıl sanıklar yaratıldığını savunmamızda inceledik.

Savunmamız esas olarak üç bölümde toplanmıştır.

Birinci bölümde: Temel hak ve özgürlükler, (Uluslararası sözleşmelerde ve iç hukukumuzda yer alan metinler ve Anayasa açısından), Düşünce özgürlüğü, (Doktrinlerde ve uygulamada yer alan kararlarla), Hukuk devleti, (anayasa mahkemesi kararları ve ülkenin durumu ile birlikte) incelenmiştir.

İkinci bölümde : Davanın hazırlık aşaması, (hukuk dışı, özel yöntemlerle kolluk anaatımlarının oluşturulması, yakalama ve arama tutanaklarının yasa dışı düzenlenmesi, yasa dışı hazırlık tahkikatı yürütülmesi), Davanın olmazsa olmaz koşulu İşkence olgusu, İspat teorisi ve kanıt telakkisi yönünden davanın değerlendirilmesi, CMUK'na egemen olan delil toplama sistemi ile vicdani delil sisteminin Askeri Yargıtay kararları ve doktrin görüşüyle incelenmesi, İkrara ilişkin Askeri Yargıtay -aireler Kurulu kararları ve İtalyan Cezası CARRARA'nın ikrarar ilişkin sistematik iç hukukumuzda da yerleşiklik kazanan görüşler) incelenmiştir.

Üçüncü bölümde de, davanın sevk maddesi olan TCK'nın 141. mad. (Yargıtay kararları, uygulama ve doktrinindeki görüşlerle birlikte) incelenmiştir.)

Sonuç olarak savunmamızın başından beri açıklamaya çalıştığımız, hukuk ilkeleri; yasa hükümleri ve yargı kararları ışığında iddianame ve esas hakkındaki mütealanın davaya bakış açısını ve müvekkillerimizi suçlama yöntemlerini inceleyerek savunmamızı tamamlamıştık.

Ne yazık ki gerekçeli karar nedeni ile esas hakkındaki savunmamızı aynen yinelenmek zorunda kalıyor ve takdirlerinize sunuyoruz.

3. Duruşma safahatında usul yasalarımızda yer alan yargılama Yöntemi Uygulanmamıştır.

Dosya delillerinin değerlendirilmesi açısından mahkemenin bütünüyle itibar ettiği emniyet anlatımlarının hangi koşullarda oluştuğunu gösterir tevsi tahkikat istemlerimiz olmuştur. Bu istemlerin tümü reddedilmiştir. Emniyet ifadelerine ilişkin tutanakların altları, adı, soyadı belirsiz sadece sicil numarası belirtilen güvenlik görevlilerince imzalanmış ve fakat mahkeme bunları bu hali ile "samimi anlatım" olarak kabul etmiştir. Yargıtay kararları doğrultusunda dinlenmesi zorunlu olan tutanak imza edicileri dinlenilmemiştir.

Müvekkililerin bu anlatımlarının işkence altında imzalandıklarına ilişkin görgüye dayalı bilgileri bulunan tanıkların dinlenilmesi istemi de gerekçesiz olarak reddedilmiştir.

Bu dosyada, kolluktaki zora dayalı ifadelerini ~~sax~~ Askeri Savcı önünde değiştirerek gerçeği anlatmaya çalışan sanıkların tekrar emniyetce götürüldüğü yolunda Askeri Savcının tevilli kabulü olduğu (Duruşma Tutanağı Sayfa 122) gözetilerek ön soruşturma belgelerinin değerlendirilmesi yapılmamıştır. Bu ön soruşturma belgelerinin esas alındığı bütün ~~kararlar~~ mahkûmiyetlerin bozulması ~~ixxx~~ gerektiği inancını taşıyoruz.

Hal böyle iken sayın meslektaşlarımızdan birinin, tevsi tahkikat talebinin işkenceye yönelik olduğunu bilmeden tanıkları tanıkları dinleyen mahkemenin tepkisi çok sert olmuştur. Duruşma yargıcı sayın meslektaşımızdan tevsi tahkikat dilekçesini kendisine vermesini, bu tanıkları hangi amaçla dinletmek istediğini sormuş, tanıklara hangi siyasi görüşte oldukları sorulmuş, dinlemeleri kesilmiştir. (Duruşma zabtı Sh.501)

Mahkeme işkence olgusunun incelenmesine böylece olanak tanımamış, ileri sürülen iddiaları "işkence edebiyatı" olarak niteliyerek kişilerin ızdırapları ile alay eder gibi davranmıştır. (Karar Sh.114-115) Dava dosyasına celbedilmiş çok sayıda sanıkla ilgili Mamak Özel Askeri Cezaevi Vizite kartları dahi bu konuda yeterli bilgiyi taşımaktadır.

Bütün bu noktalar göz önünde bulunularak karar eksik soruşturma nedeniyle usul yönünden de bozulmalıdır.

4. Savunmamızda ikrara ve 141. maddeye ilişkin çok sayıda yüksek mahkeme kararları sunduk. O tarihten bu yana bu kararları pekiştiren Yargıtay Kararları da içtihad edilmiştir.

Ankara Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde TKP üyesi olduğu iddiasıyla başka sanıklar hakkında da davalar açılmış bu davalarda verilen mahkûmiyet kararları Askeri Yargıtayca temyizden incelenmiştir. Kararların hemen tamamı esastan bozulmuştur. Bu karar örneklerini ekte sunuyoruz.

Bu sanıkların birçoğunun isimleri bozulmasına istediğimiz gerekçeli kararda örgüt üyesi olarak gösterilmektedir.

"delil durumu ve ikrar değerlendirilmesi dava dosyası ile benzer olan sayın dairenizdetemyizen incelenen Ankara EKi-1 davası mahkumiyet kararı esastan bozulmuştur. Bu kararında yüce daireniz, baskı altında veya baskının devam ettiği koşullarda alınan tüm anlatımların delil değeri olamayacağını açıklıkla belirtmiştir. (1986/9 E, 1986/85 K)

5. 141/6. maddenin uygulaması:

141. maddenin bu fıkrası, her olayda otomatikman uygulanabilen bir hüküm getirmemiştir. Bu fıkranın uygulanış koşulları vardır. Yasa koyucu da fıkrayı belli amaçlarla düzenlemiştir.

Biz burada geniş bir açıklamaya girmeden Askeri Yargıtay birinci dairesinin bir kararınıpanımsatmakla yetiniyoruz.

Karar şöyledir:

As.Yargıtay Birinci dairesinin 141/6 ile ilgili kararı:

"...Altıncı fıkra hükmünün bu fıkrada yazılı mahalleri, teşekkül-leri veya mensuplarını doğrudan doğruya ele alan bu hedefe göre planlanan ve faaliyetlerinin amacı ve özü itibariyâe fıkra hük- mündeki kanuni unsurları ihlal edici bir düzeye erişmiş olduğu belirlenen sanıklar hakkında uygulanması gerekir. Altıncı fıkrada yazılan (işleyenler) şeklinde ifade edilen ve doğrudan doğruya fiilin varlığına bağlı bulunan bu ibarenin yerelması, (işleme-ye tevessul edenler) denilmemiş olması nedeniyle, yukarıdaki yorum ve değerlendirme kanun koyucunun gerçek amacına uygun olacaktır. Bu nedenle; öğretmen, işçi, sendikacı gibi meslek sahibi olan bir sanığın şeklen ve zaruri olarak içinde bulunduğu ortamı değil, gizli cemiyet faaliyetlerinin bu taban esas alınarak yapılmış olması 6. fıkranın uygulanabilmesi için zorunludur.

(15.2.1984 gün, 984/2-76 sayılı karar)

Bu kararda da görüldüğü gibi yasadışı bir örgüte üye pl- duğu kabul edilen bir kimsenin; sadece bir dernekte, yada sendi- kada yada başka bir resmi dairede görevli olması cezasının 141/6. maddeye göre arttırılması için yeterli bir neden olamaz. Böyle- bir artırma yoluna gidilebilmesi için bu çalışma yerinin (sendika, dernek, resmi daire) bir faaliyet tabanı olarak kabul edilmiş olması, faaliyet o yerde çalışan memur, müdahem gibi kişiler arasında yapılması, bu in yerinin hedef olarak seçilmesi gerekmektedir.

Yerel mahkeme uygulama yararken, yasanın bu amaç ve ko-
şullarını gözünde almamıştır. Bu itirazınızın her sanık için
ayrı ayrı incelenmesini ve sanucuna göre karara varılmasını
rica ediyorum.

6. Arttırma nedenleri :

Yerel mahkeme, kimi müvekkillerimiz hakkında ceza verirken
yasada gösterilen asgari haddenden uzaklaşarak ve taban cezayı
aşarak, arttırarak ceza vermiştir.

Sayın dairece de bilindiği gibi cezanın arttırılması; sa-
nığın kişiliğine bağlı, fiilin işleniş şekline ilişkin ve sanığın
diğer sanıklarla olan ilişkileri içinde ele alınarak saptanması
gereken bir konudur.

Oysa olayımızda, bu koşulları üzerinde toplayan ve böylece
cezasının arttırılması gereken sanıklar bulunmamaktadır. Kimi
sahibinin yoğun ve yaygın bir faaliyeti bulunmadığı halde cezayı
arttırma yoluna gidilmiştir. Faaliyetin yoğunluğu da nisbi bir
durumdur. "hangi çalışmalar yoğundur hangileri değildir? bunun
değerlendirilmesinde yanlışlar söz konusu olabilir. bu açıdan
sayın dairenin, cezasında arttırma yapılan sanıkların durumlarını
bu açıdan inceleyeceğine ve değerlendireceğine inanıyoruz.

7. Yöneticilik durumu:

Yerel mahkeme, Gerekçeli kararının 121. sayfasında (S. 121
Niteliği) başlığı altında yönetici'den anladığını ve kimleri
yönetici kabul ettiğini açıklamış ve şöyle demiştir:

"Gizli cemiyetin değişik yönetim kademeleri içerisinde
faaliyette bulunan sanıkların bu eylemlerinin yoğunluğu, yaygın-
lığı, etkinliği itibariyle gizli cemiyetin faaliyetlerinin
yönlendiricisi bir özellik ve nitelik gösteriyor ise, bu sanığın
gizli cemiyeti sevk ve idare etmek suçundan cezalandırılması
yoluna gidilmiştir."

Yani mahkeme, yöneticilik ya da sevk ve idarecilik'i,
faaliyetin yoğunluğuna göre saptamaktadır. Oysa böyle bir ölçü
yanlıştır. Bir üyenin yoğun faaliyetleri olabilir, bu onun yöne-
tici olduğunu göstermez. Aksine bir yöneticinin de yoğun faali-
yetleri olmayabilir, bu da onun yönetici olmadığını göstermez.
Yöneticilik, bu ölçülerin dışında bir olaydır. Yönetici, örgütün
bütünü hakkında kararlar alabilen, bu kararları uygulatabilen
kisidir. Nitekim, Askeri Yargıtay Daireleri Kurulu, 24.9.1981 gün
ve 107/109 sayılı kararında bu konuda şöyle demiştir:

"...T.C.K.'nun 141. maddesinin gerekçesinde yasadışı cemiyeti, sevk ve idare edenlerden aynen (Sevk ve idare edenler, cemiyetinin başkanlığını veya idare heyeti üyeliğini, bu nam ile olmasa dahi yapanlar, amir sevkinde bulunanlardır.) Şeklinde bahsedilmektedir. Bu gerekçeden de anlaşılacağı üzere sevk ve idare edenlerden maksat cemiyetin fiilen idaresinde ve işlerinin yürütülmesinde söz sahibi olan kişilerdir... Kabul göre sadece Devyolun Siirt temsilcisidir."

Bu karar da yukarıdaki düşüncelerimizi doğrulamaktadır. Yönetici kabul edilen sanıkların durumlarının bu açıdan incelenmesinin talep ediyor ve kararın bu yönden de bozulmasını takdirlerinize sunuyoruz.

SONUÇ ve İSTEM : Esas hakkındaki savunmamızın gerekçeleriyle, yasa ve usul hükümleri gereği, yüksek yargıtay içtihatları doğrultusunda müvekkillerimiz hakkındaki mehkumiyet kararının esas ve usul yönünden BOZULMASINI talep ederiz.

Saygılarımızla.

SANIK VEKİLLERİ

Av. Erzen Sansal
Sansal

Av. Nevzat Helvacı
Helvacı

Av. Mehmet Şeker
Şeker

Av. Nezakat Gündoğmuş
Gündoğmuş

Av. Resat Kadayifçılar
Kadayifçılar

Av. Çetin Güner
Güner

Av. Hasan Ünel
Ünel

Av. Uğur Söstemanoğlu
Söstemanoğlu

Av. Adil Coşkun
Coşkun